

Leren en Werken, een positief gewaardeerd en volwaardig leertraject voor jongeren

Baisier, L. (2015). *Competentieversterking van jongeren op een arbeidsmarktgerichte leerweg. Suggesties en bemerkingen inzake Leren en Werken voor jongeren op basis van gesprekken in 12 sectoren*. Brussel: SERV – Stichting Innovatie & Arbeid.

Sectoren vinden dat werkplekleren voor schoolgaande jongeren een positief gewaardeerd, volwaardig en op maat gemaakt verhaal moet zijn. De sleutel ligt volgens de sectoren bij een goede vormgeving van een vernieuwd stelsel 'Leren en Werken' voor het secundair onderwijs, waarvoor de Vlaamse overheid vandaag een algemeen kader wil creëren. Dit vernieuwde stelsel moet tot stand komen in samenspraak met de sectoren, voldoende eenvoudig zijn, maar tegelijkertijd wel rekening houden met de context waarin de verschillende sectoren werken. Dit blijkt uit een onderzoek dat de Stichting Innovatie & Arbeid tussen oktober 2014 en februari 2015 deed naar de visie en suggesties van sociale partners en verantwoordelijken van twaalf sectoren. De aanleiding van het onderzoek is de zesde staatshervorming, waarin een aantal bevoegdheden met betrekking tot Leren en Werken, met name het Industrieel Leerlingenwezen en de start- en stagebonussen voor jongeren, werden overgeheveld naar Vlaanderen. We staan in dit artikel stil bij het huidige, bestaande stelsel Leren en Werken en bij de visie en suggesties van de sociale partners en verantwoordelijken van twaalf sectoren voor een vernieuwd stelsel.¹

Leren en Werken via twee sporen

Jongeren die een diploma secundair onderwijs in het beroepsonderwijs en de beroepsopleiding willen behalen, kunnen dat ook met deels een schoolse

opleiding en deels praktijkervaring in een bedrijf. Twee sporen zijn voorzien: een spoor via het Deeltijds Beroepssecundair Onderwijs en een spoor via de Leertijd van Syntra. De systemen van Leren en Werken zijn toegankelijk voor iedere jongere van 16 tot 25 jaar, of vanaf 15 jaar indien het tweede jaar van de eerste graad werd afgerond.

Bij het eerste spoor van het Deeltijds Beroepssecundair Onderwijs (DBSO) volgt de jongere twee dagen per week een algemene, technische en praktische opleiding in een centrum deeltijds onderwijs. Daarnaast doet hij of zij drie dagen per week praktijkervaring op in een onderneming. Deze arbeidsdeelname in het normaal economisch circuit is mogelijk met een aantal contracten, waarvan het zogenaamde Industrieel Leerlingenwezen-contract (ILW) één van de

bekendste is. Het ILW-contract omvat een duidelijk leerprogramma. Het wordt opgevolgd door het federaal paritair leercomité, dat door de sociale partners van iedere sector kan worden opgericht in de schoot van het federaal paritair comité. Het paritair

leercomité is ook bevoegd voor de erkenning van de bedrijven, die aan het Industrieel Leerlingenweten willen deelnemen. De schoolse opleiding in het DBSO kan voor jongeren die nog niet klaar zijn voor de arbeidsmarkt, ook gecombineerd worden met het volgen van een voortraject of een brugproject. Jongeren die nog niet in staat zijn om de component leren of de component werkplekieren in te vullen, kunnen terecht in een persoonlijk ontwikkelingsstraject (POT), aangeboden in een centrum voor deeltijdse vorming.

Het tweede spoor van Leren en Werken voor jongeren is de Leertijd. Het omvat één lesdag theorie en professionele vorming in een Syntra-lescentrum, en vier praktijkdagen in een bedrijf per week. De opleiding kan pas starten als een jongere al een leerwerkplek in een bedrijf heeft en kan slechts met één soort overeenkomst. De interprofessionele sociale partners zijn vertegenwoordigd in de Raad van Bestuur van Syntra Vlaanderen en in de overkoepelende commissie Leertijd, de zogenaamde praktijkcommissie, die de programma's opvolgen.

Systemen groeien naar elkaar toe

Met de verlenging van de leerplicht van 14 naar 18 jaar in 1983 was de inrichting van het DBSO, met diverse soorten arbeidscontracten, maar vooral het ILW-contract, bedoeld als een alternatief voor het voltijds technisch en beroepsonderwijs. Het werd gezien als een bijkomend systeem naast het al langer bestaande leercontract, dat later de Leertijd werd. De Leertijd werd beschouwd als een opleiding voor jongeren om als zelfstandige ondernemer aan de slag te gaan. Het DBSO zou jongeren met deeltijds leren en deeltijds werken voorbereiden op een functie als werknemer in een bedrijf of organisatie.

Intussen blijkt het onderscheid tussen beide systemen niet meer zo strikt. De systemen groeien in zekere zin naar elkaar toe. De te behalen eindtermen zijn voor beide systemen gelijkgeschakeld. DBSO-leerlingen kunnen, mits het volgen van een opleiding bedrijfsbeheer, ook als zelfstandige ondernemer aan het werk. Het opleidingsaanbod van de Syntra-lescentra omvat intussen ook opleidingen die voorbereiden op een functie als werknemer. Het is ook mogelijk dat leerlingen in de loop van de tijd van het ene in het andere systeem stappen.

Stelsel van Leren en Werken slaagt niet helemaal in de opzet

Het stelsel van Leren en Werken voor schoolgaande jongeren slaagt niet helemaal in de opzet. Eén op de zeven tot acht Vlaamse jongeren verlaat het secundair onderwijs zonder diploma. Volgens de meest recente cijfers van het Departement Onderwijs daalt het aantal jongeren dat de middelbare school zonder een diploma verlaat, intussen wel. Vier jaar geleden ging het om een groep van 9600 jongeren. In 2014 was dit aantal gezakt tot 8000. Vooral jongeren in het stelsel van Leren en Werken haken af. Het gaat om meer dan de helft van de leerlingen in het DBSO. In de Leertijd gaat het om ruim een derde van de leerlingen.

In 2014 hadden 11 800 leerlingen zich ingeschreven in het stelsel; 9,4% meer dan in 2008 (Djait, 2014). Vooral het aantal DBSO-leerlingen nam toe, in tegenstelling tot het aantal Leertijdjongeren. Nu is 25% van de leerlingen in de Leertijd ingeschreven en 75% in het DBSO. In 2008 was de verhouding 38% versus 62%. Toch daalde het aantal DBSO-leerlingen dat een leerwerkplek heeft van 34% naar 30%. Verder waren er 1300 tot 1400 arbeidsrijpe en -bereide jongeren (circa 14%) in het DBSO, die geen werkplek vonden. Het aantal jongeren dat daadwerkelijk praktijkervaring opdoet via het DBSO of de Leertijd, daalt dus alsmaar.

Intussen blijkt het stelsel steeds aantrekkelijker te zijn voor plus 18-jarigen. Jongeren, ouder dan 18 jaar, die er niet in slaagden om tijdens de normale schoolgaande jaren een diploma secundair onderwijs te behalen, streven via het stelsel uiteindelijk toch een diploma na. Het stelsel realiseert niet helemaal het bedoelde effect voor jongeren in het secundair onderwijs. Met de toename van plus 18-jarigen die in het stelsel terecht komen, dreigt er nog eens een verdringingseffect voor de bedoelde doelgroep op te treden.

Men schrijft de problemen toe aan meerdere factoren. Er is de hiërarchie tussen de onderwijsvormen van ASO, TSO, BSO, BuSO en DBSO en het watervaleffect. Jongeren komen vaak pas na veel vallen en opstaan, en op het einde van de waterval, in een traject van deeltijds onderwijs terecht. De jongeren die dan deeltijds leren en deeltijds werken, zouden al min of meer gedemotiveerd aan het

traject beginnen. Sommige respondenten menen ook dat jongeren al voor 15 jaar op een positieve manier met de arbeidswereld in contact moeten kunnen komen, zodat ze een traject meer gemotiveerd starten. Het voltijds onderwijs zou leerlingen ook aanmoedigen om zo lang mogelijk een opleiding te volgen en een zo hoog mogelijk diploma te behalen, waardoor er minder leerlingen naar het deeltijds onderwijs doorstromen. Verder zouden scholen niet voldoende intensief op zoek gaan naar leerwerkplekken. In het ILW zijn er redelijk wat erkende leerwerkplekken, maar melden zich te weinig jongeren aan. Men wijt deze mismatch aan een tekort aan overleg en samenwerking tussen het onderwijs en de sectoren.

Naar een vernieuwd stelsel Leren en Werken

De Stichting Innovatie & Arbeid peilde tussen half oktober 2014 en half februari 2015 naar de visie en suggesties – niet naar officiële standpunten – van de sociale partners en verantwoordelijken van twaalf sectoren rond een vernieuwd stelsel. De voorzitter en de ondervoorzitter van het sectorfonds werden bevraagd, zodat een sociale partner van werkgeverszijde en van werknemerszijde gehoord werd. De directeur van het sectorfonds werd bij het gesprek, indien gewenst, bijgestaan door één of meerdere sectorconsulenten. De verzamelde informatie is in zekere mate tijdsgebonden. Een aantal respondenten had nog geen kennis genomen van de conceptnota Duaal Leren van de Vlaamse Regering, die op 23 januari 2015 werd bekend gemaakt. Naar aanleiding van de conceptnota bracht de bouwsector intussen een officieel advies over duaal leren uit op 12 februari 2015. Agoria, de werkgeversfederatie van de metaal- en technologische industrie formuleerde een officieel standpunt op 5 maart 2015, alsook de horecasector en de elektrotechnische sector, respectievelijk op 3 en op 16 maart 2015.

De meeste gesprekken verliepen met de respondenten afzonderlijk. In de bediendensectoren, de houtsector en de voedingssector werd telkens één gezamenlijk gesprek met de verschillende respondenten gevoerd. Het rapport, opgesteld op basis van het onderzoek, bevat een algemeen deel met algemene bevindingen voor de sectoren samen. De

bemerkingen en suggesties van de respondenten worden opgelijst. De oplijsting betekent niet dat alle opgesomde aspecten door alle respondenten werden vernoemd of naar voor werden geschoven. Vermits de bemerkingen door verschillende personen werden geformuleerd, kan het gebeuren dat sommige bemerkingen niet met elkaar overeenstemmen. Het rapport brengt per sector ook uitgebreid verslag uit over de bemerkingen en suggesties van de respondenten bij het huidige en het toekomstige stelsel van Leren en Werken.

Sectorfondsen overwegend actief rond één systeem

De sectorfondsen leveren inspanningen om ongeveer alle systemen te ondersteunen. Uit de bevraging van de Stichting Innovatie & Arbeid blijkt dat ze vaak bijzonder actief zijn rond één systeem. Zo werkt het sectorfonds in de bouw, de elektrotechnische sector, de groene sectoren, de horeca, de houtsector, de sector van de metaalarbeiders en de voedingssector vooral rond het Industrieel Leerlingenwezen-contract binnen het DBSO.

De social profit sector spitst zich toe op het DBSO met een deeltijds arbeidscontract, onder meer gefinancierd vanuit de sociale maribel. In de privé-ouderenzorg en de privé-ziekenhuizen en de combinatie ervan, is er een werknemersleerovereenkomst, vergelijkbaar met het ILW-contract, in gebruik, maar in de privé-ziekenhuizen slaat de werknemersleerovereenkomst niet aan. Men merkt op dat de sector en het sectorfonds weinig met de Leertijd te maken hebben en dat de sector op geen enkele manier bij Syntra Vlaanderen of de Syntralescentra betrokken is.

Het sectorfonds van de autosector en aanverwante sectoren spitst zich in de werking toe op de Leertijd van Syntra. De sector was voorheen sterk vertrouwd met de middenstandsopleiding, onder begeleiding van de werkgevers, door de aard van de activiteiten en het groot aantal kleinere en zelfstandige ondernemingen. Het aandeel van ILW-contracten in de sector is beperkt. Het ILW bleek minder op maat van de vele KMO's in de autosector te zijn. De sectorale leervergoeding voor de jongeren werd ook verlaagd toen de overheid de leervergoeding voor alle sectoren gelijkschakelde met de bedoeling om

het alternerend leren in de lift te krijgen. Niet iedereen in het federale paritaire leercomité wilde in die context nog verder in het ILW investeren. Op deze manier kwam de Leertijd via Syntra Vlaanderen op de voorgrond.

In de kapperssector nemen de stages in het voltijds onderwijs een prominente plaats in. Er bestaat geen ILW en het aantal leerlingen in het DBSO is beperkt. Men hanteert wel IBO-contracten (Individuele Beroepsopleiding) voor jongeren ouder dan 18 jaar om op een werkervaringsplaats terecht te komen, maar de werkgevers verkiezen doorgaans om jongeren via de Leertijd van Syntra te begeleiden.

De bediendensectoren en de scheikundige nijverheid voorzien enkel trajecten voor plus 18-jarigen. De bediendensectoren probeerden het ILW ingang te doen vinden, maar weinig van de vaak lagergeschoolde leerplichtige leerlingen bleken geïnteresseerd voor de opleiding voor de beroepen, die voor hen meestal toch iets te hoog gegrepen waren. De opleidingsduur bleek voor de meeste leerlingen ook te lang. Het fonds beschikte evenmin over de middelen om de potentieel grote groep leerplichtige leerlingen intensiever te begeleiden. De projecten voor jongeren ouder dan 18 jaar zijn geïnspireerd op de opleidingen voor werkzoekenden. Ze zijn bedoeld voor middengeschoolde jongeren die al een diploma secundair onderwijs hebben gehaald en voor kortgeschoolde of moeilijk bereikbare jongeren, die vaak te kampen hebben met een veelheid aan problemen. De trajecten zijn korter dan één of twee jaar en worden gecombineerd met andere, vaak informele activiteiten om het voor de jongeren aantrekkelijk te maken en om bij te dragen tot het verwerven van competenties die ze nodig hebben op het werk en in het dagelijkse leven. In 2013 startte een oriënteringstraject voor middengeschoolde werkzoekende jongeren met minimum een diploma hoger secundair onderwijs om hen de kans te geven om zichzelf beter te leren kennen, zelfvertrouwen op te bouwen en een beter inzicht te krijgen in de arbeidsmarkt.

In de scheikundige nijverheid is het om veiligheidsredenen wettelijk verboden om minderjarigen in zogenaamde Seveso-bedrijven te laten werken. Zij mogen niet met gevaarlijke stoffen in contact komen. Bovendien heeft de sector doorgaans ook hogergeschoolde profielen nodig dan de

leerlingprofielen die in Leren en Werken aanwezig zijn. Meer dan een paar beperkte experimenten met Leren en Werken voor leerplichtige leerlingen in de kunststofverwerking zijn er nooit geweest. De sector richt zich op leerlingen en werkzoekenden ouder dan 18 jaar en ontwikkelde eigen oplossingen. In het zevende jaar TSO chemische procestechnieken lopen de leerlingen, ouder dan 18 jaar, tien weken stage in een bedrijf. Zeven dagen vinden plaats bij het sectorale opleidingscentrum en de recente proeffabriek. Er is een experiment voor laatstejaarsstudenten professionele bachelor, die het hele jaar door vrijwillig de opleiding van procesoperator in een bedrijf kunnen volgen, gedurende vier dagen per week. Daarnaast bestaan er diverse projecten van werkplekleren voor jonge werkzoekenden. Een deel van de opleiding wordt in het volwassenenonderwijs georganiseerd en tegelijkertijd gaat een deel van de opleiding in een bedrijf door of in het sectoraal opleidingscentrum.

Ook in de bouw is er een traject voor plus 18-jarigen. Naast het Jongerenleerlingenwezen (JLW) werd ongeveer tien jaar geleden de Alternerende Bouwopleiding (ABO) voor plus 18-jarigen ingevoerd, gebaseerd op het KB van het ILW. De jongeren zijn meestal vier dagen per week op de werf en één dag op school. Het traject is bedoeld voor jongeren, die voorheen al een andere opleiding volgden en zich willen heroriënteren.

De stages van enkele weken in een onderneming in het voltijds kunst-, technisch, beroeps- en buitengewoon secundair onderwijs horen strikt genomen niet tot het stelsel van Leren en Werken. Toch zijn ze belangrijk in verschillende sectoren. In het schooljaar 2010-2011 telde men 130 922 jongeren die een stage liepen. Zowat de helft van de jongeren (65 586) doet een stage in de social profit sector. Een voorbeeld is ook het stage-akkoord in de horecasector waarbij langere stages voor de horeca-opleidingen in het voltijds onderwijs vooropgesteld worden.

Sectorale aansturing, begeleiding en opvolging

In verschillende gevallen is er sprake van een intensieve sectorale aansturing, begeleiding en opvolging van (een deel van) het stelsel. Bij het ILW

is er een sectorale aansturing door het paritair leercomité, met ondersteuning vanuit het sectorfonds. Veelal is het paritair leercomité een formeel orgaan dat een aantal zaken bekrachtigt, die in het sectorfonds zijn voorbereid en beslist. Voor de contracten die in het DBSO buiten het ILW vallen, zoals het deeltijdse arbeidscontract of het interimcontract, is er weinig of geen opvolging vanuit de sectoren, behalve in de social profit sector. In de autosector en aanverwante sectoren wordt de Leertijd ondersteund door het sectorfonds door middel van een samenwerkingsakkoord met Syntra Vlaanderen. Er is ook een sectorale Leertijd-werkgroep. Hetzelfde geldt voor de elektrotechnische sector. De kapperssector maakte afspraken met de Syntra-lescentra rond de inhoud van de opleidingen bij Syntra. In de social profit sector, waar veelal met deeltijdse arbeidscontracten voor een leerwerkplek in het DBSO wordt gewerkt, is er een aansturing en opvolging door het paritair sectorfonds met een zogenaamd 'loket deeltijds leren /deeltijds werken', dat geïnteresseerde leerlingen en bedrijven samenbrengt. De respondenten van de sectoren die zich op een ander systeem focussen dan het ILW, geven aan dat de aansturing een minder strikt kader kent dan bij het paritair leercomité voor het ILW.

Verder voorzien verschillende sectorfondsen begeleiding of ondersteuning bij de trajecten: begeleiding of ondersteuning voor leerlingen, leerkrachten, scholen, trajectbegeleiders, bedrijven en de begeleiders in de bedrijven. In de uitgebreide sectorfiches worden talrijke voorbeelden opgesomd. Een aantal sectorfondsen gaat de uitstroom van de jongeren na. Er wordt bekeken waar de jongeren na een traject Leren en Werken terecht komen. De meeste sectorfondsen hebben echter de middelen en het personeel niet om deze opvolging te realiseren. Verschillende respondenten geven aan dat de sectoren en de sectorfondsen zich de laatste jaren hebben ingespannen, onder meer onder impuls van de sectorconvenants en door de inbreng van de sectorconsulenten, om Leren en Werken voor jongeren nog meer elan te geven.

Positief gewaardeerd en volwaardig leertraject

De respondenten van de sectoren verwachten dat de Vlaamse overheid een ambitieus stelsel met

perspectieven voor jongeren én bedrijven helpt creëren, met een duidelijk kader en een ruim maatschappelijk draagvlak. Men ziet het als een pedagogisch onderwijstraject voor (leerplichtige) jongeren, met inbreng van andere actoren. Meerdere onderwijsverstrekkers zijn mogelijk. Een traject met intensief werkplekieren in een bedrijf dient beleidsmatig en maatschappelijk als een volwaardig leertraject beschouwd te worden en als evenwaardig aan andere leertrajecten behandeld te worden. Werkplekieren in een bedrijf dient in het TSO, BSO en BuSo een deel van zo een positief gewaardeerd, volwaardig leertraject te zijn, op termijn liefst ook in het ASO. Sommigen zien het zelfs graag uitgebreid naar het hoger en volwassenenonderwijs en de opleiding van jonge werkzoekenden. Voor sommigen is het een deel van levenslang leren.

Men onderstreept het belang van een positief gemotiveerde deelname van jongeren en bedrijven aan Leren en Werken, zodat er sprake is van een succesvolle ervaring voor jongeren en bedrijven. Algemene, attitude- en beroepsvorming en graduele praktijkervaring zijn belangrijk. De trajecten dienen, rekening houdend met de sectorcontext, op maat van de jongeren te verlopen, ook voor zwakkere jongeren. Er is nood aan leertrajecten op maat voor de verschillende groepen binnen de jongeren. Men wenst een klimmend groeitraject met succeservaringen en deelkwalificaties. De beroepskwalificatiedossiers, opgesteld door het onderwijs en de sectoren, kunnen de basis vormen voor een onderwijs- en beroepskwalificatie, alsook de modularisering van het onderwijs. Een vroege kennisgeving met het bedrijfsleven en een betere oriëntering en screening in het onderwijs van de jongeren staan voorop, alsook een betere matching met de leerwerkplek en betere opvolging van de jongeren tijdens en na het traject.

Sleutel bij de vormgeving

De sleutel ligt volgens de bevraagde respondenten bij de vormgeving van het uit te werken stelsel. De overheid moet hiervoor een algemeen kader en een draagvlak creëren. De respondenten wensen een meer eenvoudig stelsel met gelijke instapvoorwaarden voor alle (leerplichtige) jongeren en bedrijven. De keuze of voorkeur voor, of klemtoon op een bepaald systeem vanwege de respondenten

hangt samen met hun positieve ervaringen met een bepaald systeem en hun betrokkenheid erbij. De meeste sectoren met positieve ervaringen met een bepaald systeem, pleiten voor continuïteit van hun aanpak, ook omdat ze er al veel energie hebben in geïnvesteerd en er veel middelen en mensen voor ingezet hebben.

Verschillende respondenten willen één geïntegreerd stelsel van DBSO en Leertijd, waarbinnen op maat trajecten voor jongeren mogelijk zijn. Anderen willen meerdere systemen voor meerdere doelgroepen leerlingen. Die bemerking werd opgetekend bij enkele respondenten uit de auto-sector, de elektrotechnische sector, de sector van de metaalarbeiders en de groene sectoren. De social profit sector zou de eigen systemen willen behouden, met behoud van de sociale maribel-financiering.

De respondenten pleiten voor één contract, zoals het ILW-contract, dat een evenwichtig leerprogramma en toezicht van de sectorale sociale partners voorziet. Ook verdedigt men een leerlingenstatuut met een gradueel toenemende leerlingenvergoeding, afhankelijk van wat een leerling aan het bedrijf bijdraagt. Men geeft aan dat het belangrijk is om het sociale zekerheidsstatuut van de jongeren te vrijwaren. Daarnaast vraagt men een nauwe samenwerking tussen alle actoren, met duidelijke rollen, en extra omkadering en financiering. Vooral de rol van de begeleiders in de scholen en bedrijven moet worden versterkt.

De inbreng van de sectoren in het hele traject is cruciaal. De sectoren en paritaire sectorfondsen dienen bij te dragen tot de concretisering van het leertraject in het onderwijs (bijvoorbeeld informeren van leerlingen en leerkrachten, oriëntering van leerlingen, ondersteuning van scholen en trajectbegeleiders, evaluatie van leerlingen) en tot de concretisering van het leertraject in de bedrijven (bijvoorbeeld het aanbrenge van gemotiveerde, erkende bedrijven en de ondersteuning van de bedrijven en coaching van begeleiders). Ook wensen de respondenten een neutrale, globale regie voor het stelsel (onderwijs-sectoren, onderwijs-werk, onderwijs-Syntra Vlaanderen, een overkoepelende onafhankelijke instantie, enzovoort). Wat het ILW betreft, pleit men voor de regiefunctie bij het bestaande federaal of een op

te richten regionaal paritair leercomité, bij de (regionale afdelingen van) sectorfondsen of de SERV-sectorcommissies.

Intermediaire organisaties kunnen een rol spelen in de ondersteuning van het onderwijs of de opleidingscentra en de ondersteuning van de sectoren en sectorfondsen. Zo zou de VDAB kunnen instaan voor de objectievere screening van de leerlingen, die aan een leertraject beginnen, in samenwerking met de Centra voor Leerlingenbegeleiding, de Centra voor Leren en Werken, de trajectbegeleiders en de sectoren. De VDAB zou eveneens kunnen instaan voor het verzamelen van gegevens wat betreft de uitstroom naar de arbeidsmarkt en de sectoren, van jongeren die een bepaalde opleiding volgden, om het beleid in het algemeen en van de sectoren te kunnen ondersteunen. Dit houdt een uitbreiding van de schoolverlatersenquête in.

Tot slot is een afstemming tussen gemeenschappen en gewesten met betrekking tot het stelsel gewenst om het geheel niet te complex te maken voor de betrokken actoren. Onderwijs is immers een gemeenschapsmaterie en kan in de verschillende gemeenschappen anders worden ingevuld. Er zijn bedrijven met vestigingen in meerdere gewesten. Er zijn ook bedrijven die gewest overschrijdend werken en leerlingen uit meerdere gewesten of gemeenschappen kunnen aantrekken.

Vraag om duidelijkheid en structureel overleg en structurele samenwerking

De respondenten vinden het belangrijk dat er duidelijkheid gecreëerd wordt over de verschillende vormen van werkervaring voor (leerplichtige) jongeren: stages in het voltijds secundair onderwijs, Leren en Werken via een centrum voor deeltijds onderwijs of via een Syntra-lescentrum, leren en werken voor plus 18-jarigen, enzovoort. De mogelijkheden voor jongeren inzake werkervaring kunnen bekeken worden als mogelijke stappen op een continuüm van werkervaring, van een heel beperkte tot een zeer uitgebreide werkervaring.

Verschillende respondenten menen ook dat een hervorming van het secundair onderwijs nodig is om het probleem van schoolverlaters zonder

diploma op te lossen. Jongeren die schoolmoe zijn, hebben vaak een verkeerde studiekeuze gemaakt en daarom moet men ervoor zorgen dat elke studiekeuze een positieve studiekeuze is. Tegelijk is een opwaardering van het TSO en BSO nodig.

De sectorale sociale partners geven er zich rekenschap van dat de uitbouw van een vernieuwd en uitgebreid stelsel Leren en Werken, in combinatie met de uitbreiding van werkervaringsplaatsen voorzien door de Vlaamse Regering, veel inspanningen zal vergen van alle betrokken actoren. Zij pleiten voor een structureel overleg en een structurele samenwerking tussen de verschillende actoren en voor een nauwe betrokkenheid van de actoren bij de uitbouw van een nieuw stelsel Leren en Werken.

Leen Baisier

SERV – Stichting Innovatie & Arbeid

Noot

1. De sectoren die bij het onderzoek betrokken waren, zijn: de autosector en aanverwante sectoren, de bediendensectoren, de bouwsector, de elektrotechnische sector, de groene sectoren, de horecasector, de houtsector, de kapperssector, de sector van de metaal(arbeiders), de scheikundige nijverheid, de social profit sector en de voedingssector. De keuze van de sectoren was ingegeven door suggesties van de Vlaamse sociale partners in de SERV-commissies Arbeidsmarkt en Onderwijs, door suggesties van contactpersonen uit het Departement Werk en Sociale Economie en het Hoger Instituut van de Arbeid (evaluatieonderzoek van het decreet van 2008 rond Leren en Werken) en door de cijfergegevens omtrent Leren en Werken van jongeren uit de Sectorfoto's van 2012, opgemaakt door het Departement Werk en Sociale Economie.

Bibliografie

Djait, F. (2014). *Stelsel Leren en Werken in Vlaanderen. Cijfermatige basisanalyse van de opleidingsstatuten*. Departement Werk en Sociale Economie.